

DZIENNIK DLA WSZYSTKICH

i ANONSO WY.

1889

Środa 28 Sierpnia.

PRZEDPŁATA:

Numer pojedynczy kop. 3.

W Warszawie: Miesięcz. kop. 35
Kwartal. rs. 1.05
Półrocz. „ 2.10
Rocznie „ 4.20
Za odnośnienie do domu dopłaca się kop. 5 miesięcznie.

Na prowincyi i w Cesarstwie: Kwartal. rs. 1.80
Półrocz. „ 3.60
Rocznie „ 7.20

Wschód słońca o g. 5 m. 0.
Zachód słońca o g. 7 m. 8.

Długość dnia g. 14 m. 8.
Ubyło dnia g. 2 m. 40.

Adres Redakcyi: Mazowiecka 11.

Telefonu Redakcyi Nr. 122.

Rękopismów nadsyłanych do Redakcyi nie zwraca się.
Ogłoszenia i prenumerata przyjmuje się w kantorze Dziennika Dla Wszystkich od 9-ej rano do 7-ej wiecz., w Niedziele i Święta od 10-ej r. do 1-ej po południu.

KALENDARZ.

Św. Augustyna Bia.
Ścig. Jana Chrzc. Feliksa Kap. M. Rajmunda Wyz. Stefana K. W. Bronisławy P. Rozalii

Ogłoszenia przyjmują się w Kantorze Administracji Dziennika Dla Wszystkich i w Agencji Ogłoszeń Rajchman i Frencler ulica Senatorska Nr. 26.

Za wiersz jeden drobnego pisma lub jego miejsce, pierwszy raz kop. 8, a następnie razy kop. 6. Małe ogłoszenia za jeden wyraz po kop. 1 i pół. Reklamy po 12 kop. za wiersz. Nekrologia po 10 kop. za wiersz.

Wiadomości Kościelne.

Jutro ku exoi Najświętszego Sakramentu, odprawi się uroczysta wotywa z wystawieniem i procesją, o 9-ej rano, w kościele Archikatedralnym i Metropolitalnym św. Jana;

Całodzienne odpustowe nabożeństwo różańca z wystawieniem i sumą o wpół do 10-ej rano i niezapora o wpół do 4-ej po południu, w kościele św. Kazimierza (pamięć Sakramentek) na Nowem Mieście.

Uzbrojenia i rozbrojenie.

Gazety niemieckie, przestawszy cięsz się przyjęciem, jakiego cesarz Wilhelm II doznał w Alzacji i osłoniwszy prawdę, że biorącymi udział w demonstracjach uwielbienia dla monarchii byli tylko napływowi mieszkańcy tej prowincyi, wracają do ulubionego swego przedmiotu, t. j. do kwestyi militarnej.

Oczy, według zwyczaju, zwracają nie tylko na siebie, ale i na obce państwa i rozróżniają gotowość ich bojową i siły.

Tak „Gazeta Kolońska“ rozpamiętywa, że już w 1887 roku, armia francuska przewyższała niemiecką o 22,000 ludzi, wynosiła bowiem 489,900 ludzi,

gdy niemiecka 468,400—a odtąd Francya powołuje co rok więcej rekrutów. Autor artykułu temi i innemi cyframi dowodzi konieczności ulepszenia organizacji w uzbrojeniach niemieckich.

Jednocześnie gdy w Niemczech gazety piszą o uzbrojeniu—a cesarz Wilhelm II w Westfalii przypomina mogącą nastąpić potrzebę dobycia z pochwytawsze dobrze wyostrzonego miecza westfalskiego (nie tylko szynki westfalskie są sławne), półtorzędowy „Fremdenblatt“ wiedeński—przynosi w korespondencji swej z Paryża wielką nowinę, jakoby ks. Bismarck zamierzał zwołać kongres międzynarodowy, na którym przedstawiciele mocarstw uchwaliliby powszechne rozbrojenie.

Wiadomość ta, niesmiernie sensacyjna, wydaje się, niestety, kaczką dziennikarską, bo gdyby nawet w głowie kanclerza powstała myśl tak oryginalna, skądżeby wzięły się środki dla jej urzeczywistnienia?...

Czy propozycja sama nie wyglądałaby raczej na żart, zwłaszcza wobec wzmagających się obecnie antagonizmów, które podsycają się wnikaniem się sprzecznych z sobą interesów państw europejskich.

Wprawdzie projekt, ogłoszony przez „Fremdenblatt“, zaopatrzony jest w pewne szczegóły, dotyczące wykonania.

Tak proponowane jest, ażeby wielkie mocarstwa zmniejszyły swe armie, zachowując i nadal taki stosunek sił zbrojnych, jaki istnieje dzisiaj; rzeczą zaś kongresu byłoby ustanowić stopę procentową, według której zmniejszenie liczby wojsk odbyłoby się równocześnie w całej Europie, zatem wszystkie armie osłabiłyby się równomiernie, żadne państwo nie byłoby poszkodowane, punkt ciężkości nie przesunąłby się na nieczyją stronę.

Ale przedewszystkiem nie trzeba zapominać, że aby działać na podstawie ustosunkowania armii, trzeba mieć to ustosunkowanie—a tymczasem mieć go nie można, bo jest rzeczą niestłą, niepochwytłą, dziś ono przedstawia się tak, jutro inaczej, dziś, jutro, pojutrze każde państwo stara się wzmożać swe siły, aby armię swoją powiększyć.

Gdzieś więc brać proporcję; jest to także mrzonka, nieiziszczalna, jak równy podział bogactw między ludźmi, z tych samych wynikająca koniecznych zmian ciągłych.

Gdyby więc nawet projekt rozbrojenia rzeczywiście istniał, to nawet w proponowanych przy nim zasadach nie byłby wykonalnym.

A cóż dopiero mówić o ogólnych prądach dyplomatycznych, któreby mu się

oparły, choćby w imię powszechnej nieufności i obawy o swe bezpieczeństwo.

Kronika polityczna.

Niemcy. Pod tytułem: „Książę Bismarck i hrabia Waldersee“ zamieszcza „Deutsche Wochenschrift“:

„Jeżeli monarchia nie ma zejść na drugi plan, nie może na przyszłość pozostawić urzędu kanclerskiego przy dotychczasowych atrybucjach. Ale ponieważ atrybucye te przywiązane są do osoby i wyjątkowego znaczenia księcia Bismarcka, spór o następstwo na stanowisko kanclerza wydaje się zupełnie zbytecznym. Książę Bismarck wogóle nie będzie miał następcy“. W dalszym ciągu mówiąc o artykułach prasy półtorzędowej, odnoszących się do hr. Waldersee, autor artykułu oświadcza, iż pożądanym byłoby, gdyby silna i zgrzeszna ręka położyła koniec wybrakom organów, uchodzących za półtorzędowe, ponieważ one przyczyniają się do szerzenia coraz większego niezadowolenia między stronami politycznymi. Wywody półtorzędowe tem są szkodliwsze, ponieważ nie ten osiągały rezultat, który osiągnąć chcą. Przygotowują one formalnie opinię publiczną do ewentualnego powołania hr. Waldersee

Czerwony Testament.

POWIEŚĆ

Kawerego de Montepin.

CZĘŚĆ DRUGA.

TOM II.

CZARODZIEJKA Z NAD MARNY.

(Ciąg dalszy.)

— A to coś zdumiewającego naprawdę!... powiedział sobie, po chwilowym badaniu zwłok.—Możnaby przypuszczać, że tych dwoje, zupełnie w ten sam sposób, co i ten oto, życie skończyło.

Złożył szkiełka na oczy, zbliżył się do Amadeusza Duvernay i spojrzał na szyję, w to samo miejsce, w którym doktor badający, odnalazł ciecicę u Fauvela i na zasadzie którego usnał, że popełniono na nim morderstwo.

I skamieniał prawie cały.

Widoczne, blade bez krwi nacięcie

otwarło się po zdjęciu postronka z szyi wisielca.

Oczy drżący, zbliżył się z kolei do zwłok Wirginii.

Takie samo przecięcie, wpadło mu w oczy odrazu.

— Znowu zatem okropna zbrodnia!... Raczej dwie na raz zbrodnie straszliwe. Potrzeba dać znać o nich, bez najmniejszej straty czasu!...

I pobiegł zaraz do prefektury policyi i przybył tu akurat w chwili, gdy naczelnik służby bezpieczeństwa publicznego otrzymał raport o znalezionych ciałach od komisarsza policyi z Neuilly.

— Ah! to pan, kochany panie dozorca—przychodzisz pan zapewne po upoważnienie do pogrzebania Fauvela.

— Nie, panie—to z czem przychodzę, to coś wyjątkowo ważnego i strasznego.

— No, no, co tam takiego?...

— Coś przerażającego doprawdy!...

— Co takiego?...

— Odstawiono do Morgi przed chwilą dwa nowe ciała!...

— Dwa ciała znalezione w lasku Bułońskim?...

— Tak właśnie.

— Wiem o tem... właśnie, w chwili,

kiedy pan wchodził, czytałem raport komisarsza.—Mowa w nim o jakimś po-

wieszonym mężczyźnie i o młodej ko-

biecie znalezionej bez życia. Śmierć tej ostatniej przypisywać by można utonięciu w ataku aneuryzmu, albo wśród uderzenia na mózg!...

— I ten mężczyzna zawieszony na gałęzi—wykrzyknął nadzorca Morgi—ta młoda kobieta, zostali zamordowani ręką jednego i tego samego zbrojcy!

— Co pan mówisz?...

— Najrzetelniejszą prawdę... — Bądźcie pan mógł przekonać się o tem na własne oczy!...

— Więc popełnioną została zbrodnia?...

— Prdwójna... a raczej potrójna zbrodnia, bo ta sama ręka zadała także cios i Antoniemu Fauvelowi.

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego podniósł się wzruszony.

— Fauvel—rzekł—miał na szyi przecięcie, przez które wyciągnięto zeń wszystką krew, aż do ostatniej kropelki!...

— Oba trupy nowe, mają na szyjach takie same zupełnie ciecice!... Dla tego właśnie przyszedłem to panu powiedzieć!...

— W takim zatem razie, mamy wyraźnie do czynienia z bandą morderców!...

— Nie wiem z kim mamy do czynienia, przyszedłem tylko opowiedzieć to

co widziałem... Reszta nie obchodzi mnie wcale!...

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego, napisał szybko kilka słów na kawałku papieru, który włożył w kopertę.

Napisał następnie adres i zadzwonił.

Natychmiast ukazał się urzędnik i otrzymał rozkaz, ażeby list ten wysłał jak najprędzej.

Urzędnik wyszedł.

List był do jednego z doktorów, należącego do prefektury.

Naczelnik włożył palto, wsiadł do portfelu i odeszwał się do nadzorca:

— Idę z panem... idąc do Morgi... wstąpimy do palacu sprawiedliwości.

Wszedł urzędnik dyżurny.

W kilku słowach powiadomiono go o tem co zaszło.

Wydało mu się to rzeczą tak nadzwyczajną, tak nieprawdopodobną, że nie chciał w nią uwierzyć.

— Chodź i pan z nami, panie dyżurny—odezwał się dozorca—bądźcie pan nam służył za świadka.

— Dobrze.—Idę z panami!...

Wyszli we trzech razem.

Wezwany doktor prawie jednocześnie z nimi stawiał się w Morgi.

— Co tu się stało tak ważnego?—pytał.

na stanowisko kanclerza, popierają więc prąd, któremu chcą przeszkodzić. W niektórych kołach—powiada autor artykułu—źródłem ustawicznego niepokoju zdaje się być fakt, że cesarz szefa sztabu generalnego, hr. Waldersee, obdarza szczególnem zaufaniem. Ale jeżeli istotnie zachodzą frykcyje, w takim razie, ta właśnie część prasy, która w bliskich do obecnego ministerium zostaje stosunkach, powinna być w milczeniu oczekiwać decyzji monarchy.

Anglia. Z powodu obrad nad budżetem irlandzkim sekretarz stanu do spraw Zielonej Wyspy Balfour, stał się celem pocisków ze strony parliamentu i zwolenników Gladstone'a. Zarzucano mianowicie ogólnie irlandzkiemu sekretarzowi stanu nieposzanowanie moralnych wymagań mieszkańców Irlandyi, którzy w ten sposób zniechęcają się do rządu, okazującego w ostatnich zwłaszcza czasach najlepsze dla Irlandyi chęci. Nieposzanowanie owo ma dotyczyć szczególnie sfery religijnej, gdyż wiele probostw angikańskich zostało bogato uposażonych kosztem prebend katolickich.

Francya. Dziennik „Nation“, z powodu podróży cesarskiej do Alzacy, pisze między innemi, co następuje:

„Nie żądamy bynajmniej, ażeby prezydent Rzeczypospolitej jutro już na odwiedzinach cesarza niemieckiego w Strasburgu, odpowiedział podróży do Belfortu i Nancy, ale pragniemy, ażeby wkrótce udał się do naszych departamentów nadgranicznych. P. Carnot z największym pożytkiem dla Rzeczypospolitej, zwiędził już znaczną część terytorium francuskiego. W Lotaryngi dotąd nie był. Jeżeli podróże pierwszego urzędnika naszego kraju najlepsze rezultaty pod względem politycznym wydały, sądzimy, a nawet jesteśmy o tem przekonani, że z innego, ważniejszego jeszcze stanowiska rzeczy biorąc, potrzebna jest obecność jego w pośród patriotycznej ludności departamentów wschodnich. W Strasburgu witały Wilhelma II działa cytadeli. W Nancy powitają Carnota okrzyki nie tylko tamtejszych mieszkańców. W owym dniu, pomimo słupów granicznych i piketów (helmów) pruskich i pomimo namiestnika, serca w Alzacy i Lotaryngii wspólnie bić będą.“

* W Vincennes pod Paryżem odbyła się w chwili obecnej wielka uroczy-

stość strzelecka; bierze w niej udział przeszło 1000 szwajcarów. Goście przyjmowani byli bankietem przez municypalność paryską, podczas którego z obu stron wypowiadano mowy, stwierdzające ścisły związek interesów Rzeczypospolitej francuskiej i szwajcarskiej. Szczególniejszą uwagę zwróciło przemówienie szwajcara Gavard'a. W odpowiedzi radcy municypalnemu Chantepe, dotknął on lekko ostatnich nieporozumień, zaszłych między Szwajcaryą a Niemcami. Naród nasz—mówił Gavard—jakkolwiek niewielki liczebnie, potrafi być pewnym siebie, gdyż na doświadczeniu przeszłości nabył przekonania, iż w razie niebezpieczeństwa nie ma zakątków ani rozpadliny, skądby nie wyzierała lufa zabójcza przeciw napastnikom. Nie na sztucznych, ale na naturalnych, a niezdobytych fortecach gruntują szwajcarzy swoją obronę. Przytem i pewien związek, który wypływa z podobieństwa formy rządu, łączy od 1870 r. Szwajcaryę z Francją i dodaje tej pierwszej siły moralnej.

Z miasta i kraju.

* Dworzec kolei warszawsko-petersburskiej jest obecnie odnawiany.

* Magistrat m. Warszawy wyznaczył sumę rs. 900 na odrestaurowanie baraków rekruckich na Pradze.

* Pobudowanie kanałów w alei Belwederskiej i wzdłuż ulicy Bagatel, kosztować będzie rs. 36,301 kop. 30.

* Utrzymanie niższych stopni policyi warszawskiej, wyniosło w zeszłym miesiącu sumę rs. 11,158 kop. 55.

* Przytułek dla biednych, istniejący przy przy ul. Pawiej, został dla braku funduszy zamknięty.

* Termin ostateczny do wykupu lub prolongaty zastawionych fantów w lombardzie miejskim, przypada w sobotę nadchodzącą d. 31 sierpnia. Licytacja rozpocznie się w poniedziałek.

* Opołowe. Liczba zawartych związków małżeńskich w ubiegłych trzech tygodniach, w porównaniu z tą samą datą w roku zeszłym, zmniejszyła się o połowę. W r. z. ślubów było w tym czasie 174, w r. b. tylko 90.

* Przypominamy, że jutro we czwartek, o 6 tej wieczorem, w gmachu muzeum przemysłu i rolnictwa, odbędzie się posiedzenie ogólne członków stowarzyszenia „Merkury.“ Aby doszło do skutku to posiedzenie, potrzebne jest liczne zebranie się członków.

* Żydzi w uniwersytecie. Z powodu ograniczenia liczby żydów, mogących wstępować do uniwersytetów, przyjętych zostało do uniwersytetu tutejszego tylko 12 na 60 kilku kandydatów, którzy wnieśli podania.

* Olej rzepakowy sprzedawany jest obecnie od rs. 5 kop. 80 do rs. 6 za pud z beczką, lufany po rs. 4 kop. 40.

* Wyjazd. Rzeczywisty radca stanu Jankulio, prezes warszawskiego komitetu cenzury, wyjechał do Paryża. Obowiązki prezesa, spełniać będzie zastępczo, starszy cenzor, rzecz. radca stanu Worzew

* Epilog wypadku. Sąd okręgowy rozstrzygnie jutro sprawę smutnego wypadku zabicia się maszynisty i jego pomocnika na parochodzie kolei nadwiślańskiej. Ostatni ten akt głośnej katastrofy, powszechną budzi ciekawość.

* Woda na Wiśle opada bardzo wolno, dziś wysokość jej wynosi 1 cali 7. Ruch spławny nieznaczny, a przy brzegach warszawskich kilka tylko stoi berlinek.

* Liczba wolnych miejsc w szpitalach tutejszych tak się przedstawia: w szpitalu św. Rocha jest 19, Wolskim 15, św. Łazarza 68, Żydowskim 12. W szpitalu na Pradze, zapasowym, św. Ducha i Dzieciątka Jezus, wszystkie łóżka są zajęte.

* Rozbiórki. W Warszawie obecnie rozbiieranych jest aż do fundamentów trzydzieści kilka domów, z tych większa połowa drewnianych. Budowa nowych rozpoczęta zostanie przed jesienią jeszcze roku bieżącego.

* Za chlebem. Wczoraj przybyli do Warszawy dwie nowe party robotników z gubernii Grodzieńskiej i Wileńskiej, liczące po kilkudziesięciu mężczyzn. Przybyśże spodziewają się znaleźć zatrudnienie przy robotach kanalizacyjnych. Przybył z nimi jakiś agent

żydek, który zobowiązał się wyszukać im zajęcia.

* W szkole realnej tutejszej od jutra zaczną się egzamina kandydatów nowo wstępujących do zakładu.

* Jeometry. W krótko w uniwersytecie tutejszym zaczną się egzamina osób, pragnących otrzymać stopień jeometry klasy I-ej. Do egzaminów dopuszczeni zostaną tylko ci, którzy ukończyli gimnazjum lub całkowity kurs szkoły realnej i odbyli 3 letnią praktykę pod kierunkiem jeometry przysięgłego kl. 2-ej lub 3-ej. Przy podaniu imienia rektora należy dołączyć: krótki wyciąg z dzieł technicznych, plany pomiarów z rejestrami pomiarowemi powierzchni od 100 do 200 włók wynoszącej, i plan niwelacji przez kandydata dokonanej, zrewidowanej przez jeometry przysięgłego, wreszcie opis biegu życia, świadectwo policyjne zamieszkania i konduity, świadectwo władzy, jeżeli kandydat pozostaje w służbie rządowej i metrykę urodzenia.

* Następujące zakłady techniczne oraz firmy ślusarskie, uzyskały od władzy miejskiej pozwolenie na prowadzenie robót kanalizacyjnych i wodociągowych: 1) Kukasi Luedtke, 2) M. Trechciński, 3) Steinert i Jantzen, 4) Matecki i Obrębowicz, 5) Kamiński i Grosman, 6) Obadziński i Łaski, 7) Szwalber i Stępiński, 8) K. Zaleski, 9) I. Stanowski, 10) A. Wettler, 11) S. Mikoszewski i sp. 12) Ludwik Szreder, 13) M. Rabiński, 14) Fliderbaum, 15) Weichert i Skemliński, 16) Grzegorz Zandberg, 17) Morgenstern i Novone (Slawonia), 18) Szuster i Peschl, 19) Kazimierz Gadomski, 20) Aleksander Stawicki, 21) Ludwik Regelman, 22) Wacław Mazanek (tylko instalacje wodociągowe), 23) Stanisław Stachnik (tylko instalacje wodociągowe), 24) Mieczysław Rudakowski, 25) Teodor Blek (tylko instalacje wodociągowe), 26) S. Mizerski (Neptun), 27) Konrad Pohl, 28) Tin i Olszewski, 29) Stanisław Rodkiewicz, 30) Kazimierz Zakrzewski, 31) Strzelbicki (tylko instalacje wodociągowe), 32) Chyliński (tylko instalacje wodociągowe), 33) Izylowski (tylko instalacje wodociągowe), 34) Billich i Billing, 35) Antoni Żabicki (tylko instalacje wodociągowe), 36) Jan Kwiatkowski, 37) Antoni Kluczewicz, 38)

— Zobaczysz doktorze... Chodźmy do amfiteatru.

Dozorca ich poprowadził.

— Oto są te dwa trupy proszę panów—odezwał się wskazując na ciała Amadeusza Duvernaya i Wirginii... Niech pan raczy je obejrzeć panie doktorze.

Doktor był ten sam który oglądał zwłoki Antoniego Fauvela.

Uderzony przedewszystkiem woskową białością twarzy nieboszczyków, zbliżył się do nich żywo.

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego oglądał tymczasem szyję Amadeusza.

I zobaczył otwartą jeszcze ranę.

— Nie ma żadnej wątpliwości!—powiedział głośno. — Człowiek ten został zamordowany w ten sam sposób co Fauvel. — No doktorze, co o tem sądzić rzekł i palcem wskazał na ranę.

Doktor przyjrzał się z kolei i odpowiedział:

— Masz pan zupełną rację, nie podobna wcale wątpić—ta sama ręka co ugodziła Fauvela, ugodziła także i tego człowieka... Czy młoda kobieta ma również taką samą szramę?

— Tak doktorze.

Zbliżyli się do biednej Wirginii i na

jej szyję przesłicznych kształtów, zobaczyli śmiertelne cięcie.

— Proszę znieść trupy—rozkazał doktor.

Posługacze amfiteatru wykonali na tychmiast rozkaz.

Żadnego uderzenia, żadnego śladu walki albo gwałtu nie było na ciałach zamordowanych.

— Ho! ho! moi panowie! — wykrzyknął doktor — gdybym ja miał honor pełnić obowiązki prefekta policji, doznałbym w tej chwili niemiłego wzruszenia!..

Istnieje bo w tej chwili w Paryżu banda łotrów zabijających z dokładnością i wprawą, zdradzającą znakomite zdolności chirurgiczne!.. W trzy dni trzy osoby zamordowane w jeden i ten sam sposób, to okropne, to przerażające!.. To zdolne wznieść popłoch w takim nawet jak Paryż mieście!..

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego i urzędnik policyjny potaknęli głowami.

Doktor mówił dalej:

— Czy tożsamość tych dwojga ludzi została już sprawdzoną?

— Nie jeszcze doktorze. Nie znaleziono przy nich żadnych dowodów...

— A czy można przypuszczać, że kradzież była przyczyną zbrodni?

— Ohyba że nie, bo niernszożono ani klejnotów kobiety, ani pieniędzy, jakie się znajdowały w portmonetkach obojga...

— Mężczyznę jak powiadają znaleziono powieszzonego?

— Tak — odrzekł nadzorca, oto sznur, na którym był przywiązany...

— Po co wieszano trupa? — zauważył doktor. — Jest w tem coś niepojętego dla mnie... Człowiek, który dokonał tych morderstw, wiedział aż nadto dobrze, że nie złapie nikogo na podobną kradzież.

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego wziął sznur z rąk dozorca i zaczął mu się przypatrywać.

— Wzięty został ze stajni — rzekł, bo oto ślady zębów koniskich...

— Panowie — odezwał się znówu doktor, mojem zadaniem stwierdzić, że ten człowiek i ta młoda kobieta, są zamordowani w ten sam sposób, w jaki Antoni Fauvel został zamordowany, stwierdzam to i dodaję, że jedna i ta sama ręka dokonała tych trzech zabójstw... Rozsądność was należy... Wy musicie wyszukać morderców... Powiadam morderców, bo z pewnością jest ich kilku... Jeden człowiek nie byłby w stanie zrobić w ten sposób, zresztą jeżeli nawet

kilku działało, jest jeszcze coś, czego nie mogą sobie wytłómaczyć.

— Co takiego? — zapytał naczelnik.

— Na nogach i na rękach nie ma żadnych śladów, żadnych zadraśnięć, żadnych siniaków... A jednakże potrzeba było związać ręce i nogi tych nieszczęśliwych, aby z nich w ten sposób krew wszystką wytoczyć.

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego zadał lekarzowi pytanie:

— A czy jest rzeczą pewną, że masaż ciała skuteczniejszy, dla wyciągnięcia wszystkich krwi, nie pozostawia żadnych po sobie śladów?..

— O! to rzecz najpewniejsza!.. rzecz zupełnie dowiedziona — odpowiedział doktor.

— Nie rozumiem co by mogła być za przyczyna zbrodni, skoro nie obdarło ofiar — odezwał się naczelnik bezpieczeństwa publicznego — nie pojmuję w jaki sposób zabrać się do odkrycia prawdy. Nie żyjemy w czasach, w których by uczeni potrzebowali krwi ludzkiej do tygielków, ażeby się w złoto zamienila. Wszystkie przypuszczenia na ten temat byłyby naiwnością kolosalną... Dzisiaj zabija się tylko dla interesu... dla osiągnięcia jakiejś korzyści, dopięcia jakiegoś celu... Cóż tu mógłby być za cel? co za interes? — Na to pytanie niepo-

Antoni Godziński (tylko instalacje wodociągowe), 39) Stefan Koskowski—rasem 39 firm.

Władza policyjna ma polecenie dopilnować, aby prócz firm powyższych przez magistrat zatwierdzonych, nikt inny robót kanalizacyjnych i wodociągowych nie prowadził.

* Audiat et altera pars. Od fabryki wyrobów żelaznych, pod firmą „W. Gostyński i s-ka” otrzymała redakcja tygodnika „Głos,” następujące pismo:

„Szanowny Redaktorze! Wyczytawszy w Nr. 30 pisma pańskiego z d. 27 lipca r. b., w rubryce „Głosy” artykuł zatytułowany „Ozyn obywatelski,” w którym, dając posłuch mylnym wieściom, robisz nam sz. pan zarzut protegowania zagranicznych robotników w przeciwstawieniu do upartego nieuwzględniania słusznych żądań robotników miejscowych; prosimy niniejszem uprzejmie o umieszczenie poniższego wyjaśnienia:

Osłobne ślusarstwo w ogóle, jak i sztuka wykuvania liści i ornamentów z blachy żelaznej na zimno, tak zwane trajbowanie, nie miało do niedawna pomiędzy miejscowymi robotnikami przedstawicieli. Zamierzywszy rozszerzyć naszą działalność w tym kierunku, musieliśmy przedewszystkiem wyrobić odpowiednio naszych robotników. Zaangażowaliśmy tedy zdolnego rysownika specjalistę w osobie Niemca p. H. Windingo (obecnie zajmuje jego miejsce p. Zenon Chrzanowski); pracując według jego projektów, z biegiem lat przyszliśmy do porządania uzdolnionych miejscowych robotników. Wymieniony we wspomnianym artykule p. Małeckie, należał właśnie do tej kategorii. Z Poznańskiego, gdzie przybył, przywiózł ze sobą początki sztuki trajbowania, jednak tak skromne, że przez długi czas robizakcy w tym kierunku nie dało się rozwinąć, — dopiero, kiedy do warsztatu naszego przybył trajber p. Ludolf, Niemiec, który się sam zgłosił, pod jego kierunkiem, wzorując się na jego robotach, wyrobił się p. Małeckie na zdolnego trajbera.

Żywiąc dla miejscowych robotników jak najlepsze chęci, wybraliśmy z pomiędzy młodszych pracowników kilku, którzy obok p. Małeckiego rozpoczęli naukę, pod kierunkiem wspomnianego Ludolfa, z tych tylko jeden posiadał pewne zdolności i pozostał przy tem zajęciu; był nim p. Burba, również wspomniany w wymienionym artykule „Głosu.”

W chwili, kiedyśmy podejmowali wykonanie ambony z żelaza kutego, dla kościoła Wszystkich Świętych (według projektu pp. Dziekońskiego i Nieniewskiego), rozporządzaliśmy tylko dwoma trajberami pp. Małeckim i Burbą, z których drugi, jako nie posiadający jeszcze dość wprawy, nie był brany w rachubę, zajęty zresztą drobniejszymi i łatwiejszymi robotami, potrzebnymi do innych obstałunków.

Przystępując do wykonania ambony, liczyliśmy, że krajowymi siłami będzie można robotę wykonać. Po upływie blisko roku, kiedy ambona była na ukończeniu, p. Małeckie objawił życzenie opuszczenia fabryki, jednak nie, jak mylnie podano, z powodu, że nie uwzględniono jego żądań podniesienia płacy, ale ponieważ przyjął miejsce majstra w jednej z fabryk, o ile wiemy w większym mieście prowincjonalnem Królestwa Polskiego. Ponieważ na kilka miesięcy przed tem, wspomniany wyżej p. Burba, którego zdolności i wprawa w kierunku trajbowania nie byłyby w żadnym razie sprostały zadaniu — opuścił fabrykę — rzeczywiste na skutek swoich zbyt wygórowanych żądań, w stosunku do swego uzdolnienia (zarabiał przeciętnie rs. 11 tygodniowo, nie, jak mylnie podano, rs. 9) fabryka na ukończeniu dzieła pozostała bez trajbera.

Aczkolwiek, znając miejscowe stosunki, byliśmy mocno przekonani, że uzdolnionego robotnika w kraju nie znajdziemy, pomieszciliśmy jednak trzykrotnie ogłoszenia odpowiedniej treści w trzech pismach codziennych („Kurier Warszawski,” „Kurier Codzienny” i „Dziennik Dla Wszystkich”) — które pozostały bez skutku. Ponieważ zaś nawet najzdolniejszy czeladnik ślusarski przy najlepszych chęciach, nie może się przedzierzgnąć w trajbera, bo do tej specjalności potrzeba obok zdolności, także długoletniej wprawy, widzieliśmy się zmuszeni, nie chcąc stanąć w połowie drogi, sprowadzić robotnika z zagranicy. Zaangażowano też zdolnego trajbera, Niemca (pomimo usilnych starań, trajbera polaka zagranicą odnaleźć nie było można), któremu rzeczywiście zapewniono płacę tygodniową tak wysoką, jak podaje wspomniany artykuł „Głosu”; dodać jednak musimy, że ten-

że, obok sztuki trajbowania, posiada jeszcze znajomość innej gałęzi rzemiosła, a nas nie mającej reprezentanta.

Mając na oku dobro miejscowych robotników, żywiąc gorącą chęć podniesienia uzdolnienia tychże, umieszczono w kontrakcie zawartym z p. Ruhlandem punkt następującego brzmienia: „Herr M. Ruhland verpflichtet sich sein Möglichstes zu thun, die ihm zur Hilfe gestellten Gesellen und Lehrlinge in der Richtung seiner Specialitäten immer weiter fortzubilden.” Zaraz też po przyjeździe wprowadzono ten punkt w życie, dodając do pomocy Ruhlanda zdolniejszych uczniów polaków.

Przedstawiliśmy rzecz ściśle, przedmiotowo, dowiedliśmy, że tylko powodowani koniecznością sprowadziliśmy robotnika niemieckiego i że staramy się z pobytu jego skorzystać, kształcąc ludzi miejscowych. Mniemamy, że krok ten nasz zasługuje raczej na uznanie, nie zaś na uszczypliwe wycieczki.

Z poważaniem, Wł. Gostyński i S. ka.

* Pożar. Dziś o godzinie kwadrans na ósmą rano, wielkie kłęby dymu, jakie się ukazały w stronie kolei wiedeńskiej, zaalarmowały straż ogniową. Pożar wybuchł przy zbiegu ulic Marszałkowskiej i Widok, pod nr. 104, w posesyi p. Józefa Rotbanda.

Pierwsze cztery oddziały gdy przybyły na miejsce, zastały w podwórzu wzmiankowanej posesyi budynek drewniany jednopiętrowy w płomieniach.

W budynku tym urządzone były komórki napełnione drzewem i różnemi rupieciami, stajnia, parę mieszkań prywatnych — a na dole z jednej strony bóżnica.

Płomienie wybuchały już bardzo wysoko, zagrażając przyległej oficynie murowanej domu sąsiedniego, bardzo energiczny jednak ratunek nie pozwolił na rozszerzenie się ognia, a strumienie wody, której było pod dostatkiem, spowodowały, iż takowy w ciągu godziny stłumionym został zupełnie.

Straty ograniczyły się na zniszczeniu dachu i kilku komórek.

Z domu modlitwy zdolano usunąć wcześniej wszystkie sprzęty i przedmioty religijne.

Na przyległej oficynie mały kawałek dachu uszkodzono.

Ciepła dziś rano o 7-jej stopni 10 wczoraj w południe ciepła stopni 22.

że, obok sztuki trajbowania, posiada jeszcze znajomość innej gałęzi rzemiosła, a nas nie mającej reprezentanta.

Mając na oku dobro miejscowych robotników, żywiąc gorącą chęć podniesienia uzdolnienia tychże, umieszczono w kontrakcie zawartym z p. Ruhlandem punkt następującego brzmienia: „Herr M. Ruhland verpflichtet sich sein Möglichstes zu thun, die ihm zur Hilfe gestellten Gesellen und Lehrlinge in der Richtung seiner Specialitäten immer weiter fortzubilden.” Zaraz też po przyjeździe wprowadzono ten punkt w życie, dodając do pomocy Ruhlanda zdolniejszych uczniów polaków.

Przedstawiliśmy rzecz ściśle, przedmiotowo, dowiedliśmy, że tylko powodowani koniecznością sprowadziliśmy robotnika niemieckiego i że staramy się z pobytu jego skorzystać, kształcąc ludzi miejscowych. Mniemamy, że krok ten nasz zasługuje raczej na uznanie, nie zaś na uszczypliwe wycieczki.

Z poważaniem, Wł. Gostyński i S. ka.

* Pożar. Dziś o godzinie kwadrans na ósmą rano, wielkie kłęby dymu, jakie się ukazały w stronie kolei wiedeńskiej, zaalarmowały straż ogniową. Pożar wybuchł przy zbiegu ulic Marszałkowskiej i Widok, pod nr. 104, w posesyi p. Józefa Rotbanda.

Pierwsze cztery oddziały gdy przybyły na miejsce, zastały w podwórzu wzmiankowanej posesyi budynek drewniany jednopiętrowy w płomieniach.

W budynku tym urządzone były komórki napełnione drzewem i różnemi rupieciami, stajnia, parę mieszkań prywatnych — a na dole z jednej strony bóżnica.

Płomienie wybuchały już bardzo wysoko, zagrażając przyległej oficynie murowanej domu sąsiedniego, bardzo energiczny jednak ratunek nie pozwolił na rozszerzenie się ognia, a strumienie wody, której było pod dostatkiem, spowodowały, iż takowy w ciągu godziny stłumionym został zupełnie.

Straty ograniczyły się na zniszczeniu dachu i kilku komórek.

Z domu modlitwy zdolano usunąć wcześniej wszystkie sprzęty i przedmioty religijne.

Na przyległej oficynie mały kawałek dachu uszkodzono.

Ciepła dziś rano o 7-jej stopni 10 wczoraj w południe ciepła stopni 22.

dobna mi znaleźć odpowiedzi... Widzę mur przed sobą nieprzepartry... Tajemnica zdaje się niedocieczoną...

— Potrzeba jej dojść jednakże, odezwał się urzędnik policyjny.

— Zapewne, i to jak można najprędzej, ażeby się Paryż nie dowiedział. Wywlekało by to ogromną panikę! — Powołaliśmy niech sobie dzienniki doniosą, że jakiś wisielec i jakaś kobieta zmarła na aneurizm serca, znalezienie zostali w łasku Bulonkim... To nikogo nie zdziwi, nikogo nie zaniepokoi, a my swoją drogą, działać będziemy jak najenergiczniej, ale w tajemnicy...

— Przedewszystkiem — zauważył urzędnik policyjny — potrzeba koniecznie sprawdzić tożsamość ofiar zamordowanych.

— Prawdopodobnie nie będzie to rzeczą trudną — rodziny dadzą nam zapewne policyi o aniknieniu tych dwójga nieśczęśliwych. — A może poznani zostaną w Mordze. Po sprawdzeniu tożsamości, zabierzemy się do szukania. Kto mógł mieć interes w popełnieniu tych dwóch, albo raczej tych trzech morderstw okrutnych i musimy odnaleźć przestępców.

Wydano rozkaz przeniesienia ciała Amadeusza i Wirgii do sali wystawowej i położenia ich na płytach, po za szybammi zagrody.

Naczelnik bezpieczeństwa publicznego rozkazał oddać sobie sznur, na którym wisiał Amadeusz, skromne klejnoty Wirgii i obie portmonety, a nadto przesłukać raz jeszcze ubrania zamordowanych — dla sprawdzenia, czy się co jeszcze w kieszeniach nie znajduje.

Doktor spisał protokół, naczelnik poprosił podwładnego sobie urzędnika, ażeby udał się z nim do prefekta policyi.

Ten ostatni przyjął w tej chwili obu przybyśców, chociaż zdziwiony był nieco tak ranną ich wizytą.

— O cóż to chodzi, moi panowie? — zapytał z uśmiechem. — Spodziewam się, że nie przychodzicie z doniesieniem, o jakim spisku przeciwko Rzeczypospolitej...

— Nie, panie prefekcie — odpowiedział naczelnik — nie przychodzimy z doniesieniem o spisku przeciw Rzeczypospolitej, ale o spisku przeciwko bezpieczeństwu publicznemu...

— Spisek przeciwko bezpieczeństwu publicznemu! — powtórzył wysoki urzędnik — to także bardzo ważna sprawa...

— Ważniejsza, aniżeli pan sądzi...

— Wytlomaczcie się panowie.

— Zaraz to uczynimy.

XXXVIII.

— Dwie zbrodnie zostały popełnione, zaczął naczelnik bezpieczeństwa publicznego — dwie zbrodnie ściśle zespolone ze zbrodnią popełnioną przed kilkoma dniami na osobie niejakiego Fauvela, podlegacza kradzieży książek w bibliotekach narodowych i przechowywacza tychże książek...

— Więc ten Fauvel, nie został zamordowany przez któregoś ze swych współpracowników, obawiającego się denuncjacji? zapytał prefekt.

— Zdawało się to prawdopodobnem, ale okazuje się teraz, kiedy dwie osoby zostały w ten sam zupełnie sposób zgładzone, że to zdawało się tylko.

W tem miejscu, naczelnik bezpieczeństwa publicznego, opowiedział szczegółowo to o czem wiedzą już czytelnicy nasi.

— Mass pan rację... podobne przypuszczenie jest na teraz nie możebne — odezwał się prefekt, wysłuchawszy okrutnego opisu. — Bezpieczeństwo publiczne jest naprawdę narażone... Każdy może się uważać za narażonego na jakiś napad tajemniczy, na napad, którego cel jest niewytłomaczonym, skoro o kradzież nie chodzi... — Ozego chcą moi-

Kości ludzkie. Przy układaniu rur wodociągowych na ulicy Karmelińskiej, w domu pod nr. 1. wydobyto 10 czaszek ludzkich i szczątki trumien.

Osaszk odesłano do kostajcy na omentarz Powąskowski.

Zamach samobójczy. Józefa Nowicka, zamieszkała pod nr. 12 przy ulicy Bednarskiej, lat 40 wieku licząca, wczoraj w samiarze samobójczym rzuciła się z mostu do Wisły.

Wydobyto ją z wody i odesłano do szpitala Dzieciątka Jezus na kurację.

Wybuch w piecu. Andrzej Zalewski, zamieszkały na Nowej Pradze, uległ wczoraj smutnemu wypadkowi.

Z niewiadomej przyczyny w piecu kuchennym nastąpiła eksplozja, skutkiem czego cały piec rozleciał się, a rozpalona blacha uderzyła Zalewskiego i mocno poparzyła.

Fałszywy alarm. W dniu wczorajszym, około godziny 8-jej po południu, straż ogniowa na Nowym Świecie zaalarmowaną została ukazaniem się tyny pożarnej w stronie rogatek mokotowskich.

Straż wyruszyła z koszar, lecz ją z drogi zwrócono, okazało się bowiem, że dym pochodził z cegielni.

Kradzieże. Janowi Żolniewskiemu, w przejeździe przez Pragę, skradziono zegarek srebrny z dewiską i portmonetkę z 10 ra.

— Z mieszkania otworzonego wytrychem przy ulicy Kosziej pod nr. 8, skradziono lichtarz srebrny wartości rs. 22.

— Stanisławowi Ozerwińskiemu, skradziono różną garderobę wartości 8 ra.

— Zamieszkałemu przy ulicy Burakowskiej pod nr. 6, Janowi Martynowiczowi na Pradze, podczas drzemki, skradziono portmonetkę z 24 ra.

* Lublin. (List „Dziennika Dla Wszystkich“).

Za dwa miesiące odbędzie się w tułtejszym sądzie okręgowym sprzedaż 20 tysięcy drzew sosnowych, znajdujących się w lasach majątku Krasnobrody. Drzewo oszacowano na sumę rubli 55,000. Sprzedaż lasu odbywa się w drodze działów. W listopadzie sprzedany będzie majątek ziemski Plewanice, położony w gminie Turka w powiecie Ohełmskim. Majątek ten zajmuje 800 morgów przestrzeni, w tej liczbie lasu 120 morgów. Licytacja zacznie się od sumy rs. 81,000.

Na czas jarmarku w Łęczynie, który

dercy? Ozego szukają? — Gdyby publiczność dowiedziała się co jest, zapłonał by popłoch szalony, administracja byłaby posądzana o niedołęstwo, jako nieumiejąca ani zapobiedz zbrodniom, ani pochwycić morderców...

— Dla tego też, panie prefekcie, należałoby te trzy wypadki zatrzysnąć w tajemnicy...

— W tajemnicy! — powtórzył prefekt, a czyż to możliwe?...

— Możliwe i nawet nie trudne, jeżeli zechce się pan porozumieć zaraz z sądem i otrzymać od prokuratora rzeczony pospolitej rozkaz, ażeby nie donoszono o niczem w dziennikach... — Miłoszenie to uchroni nas od alarmowania Paryża i odstraszania cudzoziemców... — Tymczasem będziemy szukać łotrów gorliwie, a syskamy i to jeszcze, że zbrojnie pewni bezkarności, nie będą się za bardzo wystrzegać... — Gdy Paryż dowiedzi o dokonanych zbrodniach i o ujęciu zbrodniarzy, nie będzie miał żadnego powodu do trwogi, a honor policyi będzie ocalony!...

— Dobrze... — powiedział prefekt. — Porozumiam się z sądem w celu zabezpieczenia nas od pras, ale działajcie prędko, bo tajemnicę podobnego rodzaju nie podobna długo utrzymać... Jak nie, które chemiczne kompozycje, prędkie

się odbędzie 2 września r. b. wydelegowany został weterynarz p. Serafiński, który ma rewidować bydło i konie przed regatkami. Właściciele koni i bydła zaopatrzeni zostaną w odpowiednie świadectwa, które będą okazywać przy sprzedaży.

K. P.

* Pułtusk. (List „Dziennika Dla Wszystkich“).

Gdy podnoszona jest wszędzie kwesta zdrowia i w tym celu zakładane są skwery, ogrody i wszelkiego rodzaju plantacje mające hygieniczny dla mieszkańców pożytek — tu otaczają nas inne warunki; żadnego nie posiadamy ogrodu spacerowego, bo jedyny, będący miejscem zbiorowym dla publiczności, ogród zamkowy, niegdyś biskupi, został obrócony na rzecz rekonwalescentów lazaretowych. Nadto pośrodku ogrodu zbudowana trapiarnia, oddziaływać nie może dodatnio na hygieniczne warunki, nie tylko dla mieszkańców, ale nawet dla samych chorych, tak blisko z nią sąsiadujących.

Życzący więc wypadało, aby spacer dla publiczności blakającej się dziś po za miastem pojedynczo, został przywrócony, a gmach trapiarni przeznaczony na inny cel.

Prenumeratorka.

* Bronice pod Nałęczowem gub. Lubelska. (List „Dziennika Dla Wszystkich“).

W dniu 24 b. m. o godz. 6 i pół wieczorem w okolicy przeważnie osady Kurów szalała straszna burza, nadeszła od strony południowo zachodniej. Burza ta w lasach dóbr Kębło i Łopatki wyrządziła znaczne szkody, w majątku Klementowice zniósła część stodoły i owczarni, zniszczyła sad owocowy i kilka osad włościańskich, w majątku Kurów zniszczyła literalnie do fundamentów dwa dobrze zabudowane folwarki Józefin i Podbórz. W tym ostatnim wolała się obora zabiła pasztuszka i 20 sztuk bydła. Na obydwóch folwarkach zabitych jest 37 sztuk wołów i krów oraz przeszło 40 owiec, 7 ludzi poranionych, z tych parę ciężko, sterty na polach rozniesione. Obliczono, że majątek Kurów poniósł strat 20,000 rub. W osadzie Kurów do 40 dachów po części zniszczonych, aleje topolowe doszczętnie zniszczone, lipowe w znacznej części, w Kurowie i okolicy 4 wiatraki zniszczone, wieszakoci i Podbórz znacznie uciępiły, dalszych szczegółów nie wiem je-

szcze, o komunikowanych nacznie się przekonałem! U nas skończyło się na obaleniu 6 sztuk drzewa starego, przeszło 20-tu sztuk w lesie i odkryciu 1-ej sterty.

Burza szalała w przeciągu 1/2 godz.

* Skaryszew w gubernii Radomskiej. (List „Dziennika Dla Wszystkich“). Osada nasza znana i słynna z jarmarków t. z. „Na Wstępy” to jest na początku Wielkiego postu, z zeszłego czwartku na piątek w nocy uległa klęsce pożaru. Spaliło się 132 domy, cztery stodoły, apteka, szkoła i plebania. Kościół starożytny został silnie uszkodzony, a sklepienia zostały przepalone. Ogień wybuchł w obozisku domu Lisowskiego naprzeciw świątyni, o godzinie 12; płomienie szerzyć się zaczęły z błyskawiczną szybkością.

Tysiące ludzi pozostało bez dachu i chleba.

Pożar, jak twierdzą, wybuchł z podpalenia: że ogień podłożony był naraz w kilku podobno miejscach. Ocalało tylko 34 domy biedniejszych mieszczan, kancelarya wójta gminy i stodoły.

Straty olbrzymie.

* Sławuta, gub. Wołyńska. (List „Dziennika Dla Wszystkich“).

Parol kawalerski daj! Na przyszłe lato rzęć znowu, jak w dym, do Sławuty, bo tu panie ciągną czelaka: niebotyczne lasy, balsamiczne powietrze, a panien jakich huk! Istne maliny, ale co to maliny, maliny się zjedzą i koniec na tem, a tu patrzaj, patrzaj mało sobie oczów nie wypatrzysz, bo dziewczęta, jak trusięta — każda rzeźwa, uśmiechnięta — cicha niby gołąbeczka — pracowała jak mróweczka — w tańcu, śpiewie, ptaszek istny — świeża jak jagoda, zwykła marzyć o zamężciu — jak o szczęściu, choć w nieszczęściu. Doprawdy, czelak w czepku się rodził, że tu trafił, chociaż nie mało nazawracali mi głowę wszyscy znajomi: „jedź do Głajchenberga”, ale uwziąłem się i nie pojechałem, po co myślę sobie niemcom mam dać zarobić, lepiej swoich popierać; takim sposobem znalazłem się w Sławucie, czego i nie żałuję.

Jest tu bo co i widzieć, miasteczko dosyć rozległe mniej więcej mające około 7-miu tysięcy ludności, rozrzucone na przestrzeni kilku wiorst. Posiada jeden kościół katolicki, o kilkaset kroków od którego znajduje się w parku

rezydencya ks. Sanguszki; na tamto te rytorem jest stajnia, ujeżdżalnia, a konie!... Co za konie!... Przed tygodniem parę arabszyków wysłał książe na wystawę do Paryża. Jest też i cerkiew, zakład kumysowy nad rzeką Horyniem, apteka, 2 fabryki sukienne, gisiernia, tartak parowy, 3 młyny wodne, papiernia, cegielnia, zarząd główny dóbr księcia, zarząd leśny tegoż właściciela, poczta, telegraf, 3 lekarzy, notaryusz i t. d.

Piotr Dzięcioł.
jeden z kuracyuszów.

Z różnych stron.

× W kongresie orientalistów w Sztokholmie, któremu przewodniczył król Oskar szwedzki, biorą między innemi udział małżonkowie Dienlafa i Paryża znawcy Persyi, wsławni rosliznami wykopaliskami, dokonaniemi w okolicach Susy i Persopolis. Spędzili oni w Persyi 7 lat, a pozyskane przez nich w ciągu tego czasu zdobycze naukowe należą do najcenniejszych okazów paryskiego Louvru. Pani Dienlafai, pragnąc swobodnie w Persyi nad wykopaliskami pracować, przywdziała strój męski, w którym było jej podobno tak do twarzy, iż nikt nie domyślał się w niej kobiety. Z biegiem czasu, orientalistka przyswoiła się tak dalece do męskiego stroju, iż nawet za powrotem do Paryża pojechała w męskich sukniach ukazując się publicznie. Oskarżono ją o to. Lecz prefekt policyi paryskiej, ze względu na zasługi mimowolnej emanepantki, nie stawiał jej żadnych przeszkód, a minister oświaty nie wahał się ani na chwilę mianować jej oficerem legii honorowej. Inny jeszcze z uczestników kongresu obudził zapewne niezwykle zajęcie, a mianowicie: arcykapłan indyjskich oświecicieli ognia, p. Jivani Jamahedai Modi. Zawiadomił on króla listownie o swoim przybyciu; zarekomendował go zaś Max Müller z Oxfordu, z którym Modi oddawna prowadził korespondencje naukowe w języku angielskim. Müller z Modim, znani sobie z listów, zobaszą się po raz pierwszy w Sztokholmie.

× Prom dla kolei w Kanadzie. Drogi żelazne w Kanadzie nie łączą się bezpośrednio z siecią dróg żelaznych północno-amerykańskich, lecz oddziela je rzeka Saint-Clair, która łączy jeziora: Hudson z jeziorem Saint-Clair. Przez rzekę nie można było zbudować mostu z powodu nad-

zwyczaj ożywionej żeglugi, trwającej prawie przez rok cały pomiędzy obu jeziorami. Wskutku tego przeprawa przez rzekę Saint-Clair odbywa się na olbrzymim promie, przewożącym wagony z brzoju kanadyjskiego na amerykański. Świeżo ogłoszone przez rząd Kanady i Stanów-Zjednoczonych cyfry wagonów, przewożonych promem z jednego brzoju na drugi, dają pojęcie o ruchu towarowym i pasażerskim, istniejącym pomiędzy posiadłościami angielskimi w Ameryce-Północnej a Stanami-Zjednoczonymi. W ciągu roku 1888 prom przewiózł 296,208 wagonów towarowych, 27,667 pasażerskich i 7,920 pocztowych, czyli razem 331,795 wagonów. Jeżeli same tylko wagony towarowe ustawili rządem jedne za drugimi, uformowałyby się linia długości 2,700 wiorst. Obecnie projektuje się urządzenie podobnego promu dla linii pomiędzy Kanadą a Oceanem Spokojnym, przy południowym brzoju jeziora Saint-Clair.

× Straszna burza nawiedziła w tych dniach wiele miejscowości w Anglii. Między innemi w Londynie spadł wielki grad z ulewnym deszczem. Kilka ulic niżej położonych były zupełnie zalane. W Birmingham wiele budynków uszkodziły pioruny. Burza ta widocznie szła pasem dalej, gdyż z rozmaitych portów i miast północno-francuskich nadeszły wiadomości o wielkich spustoszeniach, jakie tam spowodowała. W nocy z dnia 19 na 20 sierpnia szalała w Hawrze, jednocześnie w Angoulême i w Vars. Dnia 20 w Rouen, Treport, Joigny, dnia 21 w Lorient. Toż samo donoszą z Dunkierki, Cherbourg i La Roche sur-Yan. Linie telegraficzne w bardzo wielu miejscach zostały przerwane. Na południu Francji również burze musiały być wielkie, gdyż linie telegraficzne między Paryżem i bardzo wieloma miastami południowymi są przerwane.

× Cudowny lekarz. Od pewnego czasu, jak donoszą z Londynu, przebywa w Anglii Amerykanin Segnah, przez lud zwany „cudownym lekarzem” mający posiadać niezwykłą zdolność leczenia reumatyzmu i wyrwywania zębów. Na złożonym wozie otoczony bandą muzykantów, jeździ od miasta do miasta budząc wszędzie wielkie wrażenie. Klasa oświecona niechętnie patrzy na cudownika, lecz społeczeństwo tłumnie zewsząd do niego napływa. Cudowny ów lekarz przybywszy do miasta i zatrzymuje się ze swym taborem na środku rynku. Na przodzie wozu siedzą muzykanci, z tyłu

czy później rozsadzają one zawierające je naczynia!...

— Będziemy działać energicznie i pośpiesznie...—Oddam tę sprawę jednemu z moich pomocników, który zasługuje na najzupełniejsze zaufanie... oddam ją Rajmundowi Fromentalowi, o którym niedawno panu wspominałem.

— Rajmund Fromental?... Czy to nie ten, który został skazanym, i któremu darowano połowę winy, pod warunkiem że będzie nam służył?...

— Ten sam właśnie... Syn jego nie zna przeszłości ojca i nie podejrzewa nawet właściwego jego zajęcia... Fromental oddałby życie, żeby ukryć smutne swoje koleje przed dzieckiem swoim, pragnąłby też usnąć się ze swego urzędu i zostać wykreślonym z list policyjnych. Gotów jestem popierać jego prośbę, bo uważam go za człowieka zupełnie uczciwego, pomimo spełnionej winy. Zresztą oddał nam już niezmiernie ważne przysługi... Ale zanim przychylimy się do jego żądania, musi nam pomódz raz jeszcze.

— Dobrze... użyj go pan, ale następnie zechcej mi go zaraz przypomnieć...

Prefekt raz jeszcze zalecił swojemu podwładnemu, ażeby działał szybko, i obaj urzędnicy się usunęli.

W znanym nam pałacu przy ulicy Miro-mesnil, zapanowało ogromne wzruszenie, gdy Angela wysiadła z Martą z powozu, opowiedziała doktorowi Thompsonowi o groźnym niebezpieczeństwie, na jakie młoda dziewczyna była narażona.

Jakób kazał zażyć swej pupilce uspakajające lekarstwo, bo była bardzo osłabiona po zemdleńcu i nerwowa gorączka zdawała się nieuniknioną.

Zalecił nadto sierocie, ażeby wypo-czekała.

Usłuchała rady tej chętnie, a udaw-szy się do swojego pokoju, rzuciła się zaraz na łóżko.

Pascal, Angela i Jakób zasiedli do pogawędki.

— Nie dowiedziałas się czego szczer-gołnego podczas przejażdżki po lasku?... zapytał doktor przyjaciółki Pascala.

— W lasku nie... ale wcale mi to nie przeszkadza, powiednieć wam pewną bardzo interesującą nowinę... Nie domyś-lacie się naprosto, bo niezgadniecie nigdy...

— Mów zatem powiedział Pascal.

— Hrabia Fabian de Chatelux zoba-czył Martę...

— I cóż?...

— Sprawdziło się coście przewidywa-li. Piękność Marty zrobiła swoje... W tej chwili naiwny młodzieniec szaleje już z miłości...

— Cóż się więc stało?...

— Nic nadzwyczajnego. Ten oto grze-czny kawaler, który dzięki swemu fla-ikonikowi, przywrócił Marcie przytom-ność, był właśnie nie kto inny, tylko syn pani hrabiny de Chatelux... Pragnę-licie przedstawić go waszej wychowan-ce w przyszły poniedziałek na zebraniu wieczornem?... No to prezentacja już skuteczniejsza.

— Dowodzi to raz jeszcze, że nie-szczęście także się na coś przyda! — rzekł śmiejąc się Pascal.

— I sądzisz, że młody hrabia na se-ryo się zakochał? — dorzucił Jakób La-garde.

— Jestem tego najpewniejszą w świe-cie, a możecie chyba mi wierzyć, że się znam trochę na tych rzeczach... Stu-dyowałam fizjonomię hrabiego podczas kiedy cućli Martę. Najprzód wybiła się na niej admiracye, a następnie gwałto-wne uczucie. — Nie ma obawy, aby się nie stawił na poniedziałkowe zaprosze-nie...

— Czy was zapewnił?...

— Wymienił nam swoje nazwisko.

— To bardzo dobrze... zdaje mi się, że wypadnie mi pojechać doń i podzię-kować za uprzejmą pomoc.

— Poślanie karty wizytowej będzie zupełnie dostatecznem... zauważył Pa-scal...

— Zapewne... ale chcę jednakże tego młodego człowieka zobaczyć w jego wła-snym domu i zrobić znajomość z hrabi-ną... Ludzie chodzący otwartą drogą, nie są nigdy podejrzewani. Przypadek pozwała mi wejść do domu pani de Cha-telux, skorzystam z niego. Kto wie zre-sztą, czy ta wizyta nie dostarczy mi spo-sobu ściągnięcia pana Fabiana tam, gdzie wieś...

— Czy obawiasz się, aby Marta nie była go zdolną pociągnąć? — zapytał Pa-scal...

— Marta jest przynętą niezawodną, to nie ulega wątpliwości, ale nie trzeba nigdy zaniedbywać żadnych środków... Przypadek posłużył mi daleko więcej niż myślenie...

— Jaki?...

(Ciąg dalszy nastąpi.)

si stoi sofa, na której zasiadają pacjenci. Znadwyszaną szybkością dr. Segnah wyrywa chore zgęby, kładnie je w kapelusz i pacjent schodzi drugą stroną wozu. Zwolniczy Amerykanina utrzymują, że wyrzucił zgęby bez bólu, inni zaś twierdzą, że piekielny hałas muzyki zagłusza pacjentów. W pewnych oznaczonych godzinach dnia, dr. Segnah przyjmuje chorych na reumatyzm i bronchitis. Po krótkim badaniu doktor smaruje chore członki pacjentów jakimś olejem, który podobno od razu lub po kilkakrotnym użyciu leczy reumatyzm i niemożliwym do pracy powraca siły. Z łatwością przekonuje, że do tak cudownego lekarza ciągle nowe napływają tłumy. Dr. Segnah dwa razy w ciągu dnia obejdzia miejsce swego pobytu na osterokonnym swym wozie, z towarzyszeniem bębnow i trąb. On sam ubrany jest skromnie, muzykanci zaś mają ubrania żółte i kapelusze z dużymi kółkami piórami. Angielscy lekarze naturalnie niechętnie patrzą na swego amerykańskiego „kolegę”, który im praktykę odhiera.

NEKROLOGIA.

† We czwartek dnia 29-go b. m., o godzinie 9-jej rano, w kaplicy warsz. szpitala dla dzieci przy ulicy Aleksandrya nr. 15, ku uczczeniu wspomnienia ś. p. Ludwika Kolnarskiego, osobliwego współpracownika i dobroczyńcy tegoż szpitala, odbędzie się msza święta za spójność jego duszy, na którą zarząd szpitala zaprasza krewnych, kolegów i znajomych zmarłego.

† We czwartek dnia 29-go b. m., jako w rocznicę śmierci ś. p. Piotra Marendowskiego, odprawiona zostanie żałobna wotywa, o godzinie 10-jej rano, w kościele św. Karola Boromeusza przy ulicy Chłodnej.

Z prasy ruskiej.

* W dniu 20 b. m. zmarł w Pawłowku pod Petersburgiem Andrzej Krajewski, jeden z najwybitniejszych publicystów ruskich, dożyłszy sędziwego wieku.

Krajewski kształcił się w uniwersytecie moskiewskim, po ukończeniu którego zajął katedrę historii w szkole kadetów w Petersburgu. W roku 1830 redagował dodatek literacki do „Ruskiego Inwalida”, który następnie wychodził samodzielnie pod tytułem „Literaturnaia Gazeta”, od r. 1834—1837 był pomocnikiem redaktora „Dziennika ministerium oświaty”, w r. 1839 nabył na własność dziennik „Otczestwiennyie Zapiski”, od r. 1843 był pomocnikiem redaktora „Ruskiego Inwalida”, a w r. 1847 redaktorem tegoż dziennika; od r. 1852—1862 redagował razem z Oskinem „Petersburskaja Wiedomosti”, w roku 1863 założył wielki polityczny dziennik „Gołos”. Po zawieszeniu wydawnictwa „Gołosa” a następnie po zamknięciu „Międzynarodowej agencji telegraficznej”, Krajewski ustąpił i z zajmowanego stanowiska wybiegającego głowy miasta Petersburga, usunął się od zajęć dziennikarskich i całkowicie poświęcił sprawie krzewienia oświaty ludowej, jako członek komisji szkolnej.

Ostatnie lata przepędził na łonie rodziny, zażywając względnego dostatku, jaki mu pozostał po znacznej fortunie, zdobytej głównie na wydawnictwie ogromnie poczytnego w swoim czasie „Gołosa” i na „Agencji Telegraficznej”, dopóki egzystencji jej nie podkopala nowa dzień istniejąca „Agencja Północna”, obdarzona znacznymi przywilejami i ułatwieniami.

W ocenianiu działalności ś. p. Krajewskiego dzienniki petersburskie trzymają się różnego punktu widzenia a „Grażdanin” poświęca następujące wapo-

mnienie byłemu redaktorowi „Gołosa”: „Umarł Krajewski... Kto z „inteligencji” petersburskiej nie słyszał o tym Matuzale dziennikarskim, jak go powszechnie nazywano? Żył i umarł, osiągnąwszy zupełny dobrobyt materialny, tak rzadko bywający udziałem współczesnego literata.

„Na trumnę Krajewskiego pokładziono, rozumie się, wieńce, nad mogiłą ogłoszono mowę—słowem wszystko było, jak zwykle bywa w podobnych wypadkach. Pomówią jeszcze o nim kilka dni, gazety poświęcą mu kilka jeszcze „wspomnień”, przytoczą wiązkę anegdot z jego życia — a potem wszyscy o nim zapomną. Zwykła kolej rzeczy.

„A jednak postać Krajewskiego zwróci na siebie uwagę historyka naszej literatury. Zwróci ją dla tego, że Krajewski wniósł z sobą nowe życie, które znalazły grunt przyjazny i rozwinięły się ze zdumiewającą szybkością.

„Każdy wie, kto to jest „antreprenier” teatralny. Jest to zazwyczaj człowiek dość rozumny, giętki, ułaskawny — a zrezygnujący i starający się przedewszystkiem upolować względy publiczności.

„Aby tego celu dopiąć, pan antreprenier paszeza na publiczność przeróżne przynęty, wabiki. Teatr jego daje same „ulubione” sztuki. Trzeba komedii, jest komedia; tragedii — dajmy tragedię! Operetki — a jakże; jest i balet, słowem wszystko czego dusza zapagnie. Dewizą tych panów słowa: „Tutaj, tutaj, jest, jest. Tutaj pan dobrodzieju zawsze kupuje!”

„Zdarza się nieraz, że taki antreprenier bywa nawet konsekwentnym i trzyma się pewnego „kierunku”. Bywa to wówczas, gdy „kierunek” podoba się, jest w modzie.

„Otóż na wzór teatralnych antreprenierów pojawili się w naszych czasach antreprenierowie literacy — a protoplastą ich i koryfeuszem był właśnie zmarły Krajewski.

„I oto czem dalsz jest prasa. Dawniej na czele dzienników stali ludzie przekonani, mający społeczeństwu coś do powiedzenia i chcący temu społeczeństwu się zwierzyć. Sami byli też głównymi pracownikami swoich dzienników.

„Krajewskiego znała czytająca publiczność przeważnie jako wydawcę „Gołosa” i „Otczestwiennych Zapisek”.

„Mówiono, i to jest prawdą, że on nie pisał w tych organach; widać nie miał nic do powiedzenia społeczeństwu. Natomiast był, jak mówią, znakomitym administratorem i umiał się oduczać „potrzebnymi” ludźmi. Praktyka przekonała, że ta kombinacja dawała wyborne rezultaty i powoli typ „redaktora” zaczął błędnąć w dziennikarstwie, a na jego miejsce wystąpił „wydawca”, jako znakomity „administrator” v. „gospodarz”.

„Z początku p. wydawca obchodził się bez jakichkolwiek „przekonań”. Po co mi, — powiadał, — przekonania! Dawać publice to co się podoba i basta!

„I to okazało się szczęśliwym. I zdarzyło się nawet pewnego razu, że pewien wydawca moskiewski, zapytany przez osobę urzędową, jakich nareszcie jest przekonań, odpowiedział:

„— Tak sobie, jaśnie panie. Żyje się jako tako i kwita...”

„I rzeczywiście tak jest — i po dziś dzień wielu podobnych ichmościów, żyje sobie jako tako, i kwita”.

„Ale „przekonania” co innego a co innego „kierunek”. Jakiego „kierunku” trzymały się wydawnictwa Krajewskiego? Wielu — i on w ich liczbie zrozumiał, że onego czasu liberalizm dawał zyski.

„Więc liberalizował!

„I choć zrazu „Otczestwiennyie Zapiski” były zapamiętałe konserwatywne, przedzierzgnęły się potem wraz z

„Gołosem” na gwałtownie liberalne. Prawdą, że sprzedał je Niekrasowowi, ale nazwisko jego zawsze stało na poszytach. To wypożyczanie swego nazwiska, jest także ciekawym manewrem naszych czasów. A spróbujcie tylko odezwać się przeciw temu, zaraz wam poczną deklamować o „skrzepowaniu przez cenzurę”. Dla tego nie wolno handlować literaturą, tak samo jak jabłkami na kramiku.

„Ale co stanowi poprostu obelgę dla obustronnego badacza, to ta okoliczność, że ta wyemancypowana prasa śmie nadawać ton literaturze i rządzić opinią publiczną.

„Niedawno w łamach niniejszej gazety, w której mam zaszczyt pisać, było powiedziane, że prawie cała nasza prasa jest „nieszlachecka”, a przeto nie może bezzamiętnie rozstrzygać niektórych kwestyj. Wywołało to oczywiście oburzenie. Ale swoją drogą uwaga ta była najzupełniej słuszna; nasza prasa nie jest szlachecka nie tylko pod względem kastowym, ale ze względu na zasady i tradycję. Jest to jakieś zbiorowisko zbędkarconych profesorów liberalnych, domowych nauczycieli, żydków, ex szynkarzy, co wczoraj jeszcze butelki plukali, intymniery bez zajęcia i t. p. I to wszystko mieni się lub się mieniło wydawcami ruskich dzienników.

„A teraz znajdź się w tem towarzystwie administratorów (redaktorami zwać ich nie sposób). Znajdź się wśród nich człowiecze rozumny, mający przekonania, a ujrzyś tam beczelnych nieuków, którzy zwróca się przeciw tobie z zarzutami i jakimiś jeszcze, zacończem cię napróżd nazwą, a potem — risum teneatis — nieznajomość ortografii ci wywołują. Bezczelność i śmieszność!

„Do nich to ich własny poeta wypił:

„W jakież to wtedy akordy

„Bezwytydna orgia się składa!

„I jakież nikosiemie mordy

„Wylażą na wierzchoł... Oj, biada!

„Polemizować z tymi panami niepodobna ale powiedzieć im czasem, że gra ich jest jasna, trzeba koniecznie.”

* „Nowosti” otrzymały z Paryża następującą korespondencję:

„Z wiarygodnych źródeł — pisze ich korespondent — mogę wam donieść, iż panuje tu jak najokrutniejsze mniemanie, że wszelkie usiłowania ks. Bismarcka, są obecnie bardziej niż kiedykolwiek skierowane do urzeczywistnienia tradycyjnych marzeń polityki niemieckiej — to jest do zupełnego odosobnienia Francji...”

„Wiadomość ta co do swej istoty — piszą „Nowosti” — nie jest wcale nowością. Oddawna wiadomo, że dla księcia Bismarcka byłoby wielce pożądane, postawić Francję w położeniu zupełnie odosobnionem wśród mocarstw europejskich i tem samem przygotować zadanie jej nowych ciemnych stanowczych, przy pomocy bliższych i podręcznych członków sławetnej „ligi pokoju”, objawiających gotowość iść za rydwanem politycznym kanclerza niemieckiego.

„Lecz w wiadomości, zakomunikowanej nam, nową i szczególnie ważną jest ta okoliczność, że od tak dawna istniejącym dążnościom ks. Bismarcka przypisują powodzenie obecnie, kiedy wszystko co się dzieje, powinno wyrażnie mówić wszystkim i każdemu, że sam punkt istnienia ligi środkowo-europejskiej winien wszystkim inne mocarstwa, stojące po za obrębem tego przymierza wojowniczego, pobudzić do zbliżenia się zobopólnego w celach obrony własnej i dla wywołania się i Europy od hegemonii niemieckiej.

„Nową i nader ciekawą wydaje się także kwestya, przy pomocy jakich środków i narzędzi, ks. Bismarck mógłby liczyć na zupełne odosobnienie Francji.

„Dla każdego widoczne jest, że tu podjęte zostało nowe usiłowanie, celem nadwężenia niezależności polityki ruskiej. W ten lub inny sposób, ks. Bismarck skazać pragnie Rosję na bezczynność, w razie, jeżeli „liga” zechce zyskać nowe zabezpieczenia dla swej „miłości pokoju”, za pomocą pogromu Francji.

„Niedawno jeszcze ks. Bismarckowi zdawało się, że dopnie tego celu przez starcie Rosji z Austro-Węgrami i Anglią, nie licząc już znanych jego usiłowań dla poniżenia jej drogą ruiny przemysłowo-finansowej. Jawne niepowodzenie tych zabiegów, jak widać nakładnia teraz ks. Bismarcka do podjęcia znów poprzedniego systemu działań. Rosji znów ofiarowane są „dary” „Danaów” na wzór tych, jakich mieliśmy już przyjemność kosztować w epoce dobrane pamiętnego trójprzymierza.

„Cóż.. Pokój przedstawia taką wartość, dla której nie należy lekceważyć najmniejszej możliwości zgody.

Wielokrotnie dowodziliśmy, że Rosya nie zgoda nie ma przeciw narodowi niemieckiemu, ani też przeciw jednoci niemieckiej. Życzymy im wszelkich pożytków i dobrobytu, jak i każdemu narodowi cywilizowanemu. Ale Rosya wierna interesom swoim i wysoko ceniąc powszechne dobro ludzkości cywilizowanej, dużo ma jednak przeciw „polityce krwi i żelaza”, przeciw tym intygom dyplomatycznym, które przedstawiają coś w rodzaju groźnej chmury z burzą, wiecznie wiszącą nad Europą; i przeciw rujnującemu systemowi „zbrojnego pokoju”. Jeżeli na tym gruncie mogą być prowadzone układy, jeżeli nawet książę Bismarck uzna konieczność utrwalenia jednoci niemieckiej na podstawach mniej ryzykownych i zgodniejszych z powszechnym dobrem, aniżeli potajemne namowy wojenne i nieustanne uzbrojenia, w takim razie byłoby nie do przebaczenia odpowiadać obojętnością na tak chwalebne zamiary.

Jeżeli można zrobić układ, dla czegoż nie spróbować!

Tak zwana „liga pokoju”, do której w ten lub w inny sposób spodziewają się w potrzebnej chwili przyciągnąć Anglię, wcale nie jest obliczona na możebność napadu ze strony Rosji na Austro-Węgry — a tem mniej na Niemcy. Cokolwiek bądź mówią urzędowcy berlińscy, albo wiedeńscy i pésztańscy, jednakowoż w opinii publicznej Europy, zarówno jak i Rosji, niepodobna zauważyć ani trochę obawy pod tym względem. Wiadomo wszystkim, że Rosya nie szuka niczego ani w Niemczech, ani w Austrii-Węgrzech. Wszystkie starania Rosji w tym względzie sprowadzają się do tego, ażeby jej własne posiadłości zabezpieczone były od ambitnych i wojowniczych apetytów jej sąsiadów. Za najpewniejszą tego rękojmię służy historia polityki ruskiej, przynajmniej w ostatnim stuleciu.

„Historia ta świadczy o całym szeregu nader doniosłych przysług, wyświadczonych przez Rosję interesom Niemiec i Austrii.

„Zatem liga pokoju nie jest wymierzona przeciw widmu rzekomych napaści ruskich. To przymierze wojownicze o tyle, o ile zagraża Rosji, stworzonem zostało dla tego, ażeby zniewolić ją raz na zawsze do wyrzeczenia się owoców z jej zwycięstw nad Dunajem i w Bałkanach. Za tę cenę ks. Bismarck bierze do siebie za sprzymierzeńców Austrię-Węgry i Anglię. Z drugiej strony kanclerz cesarstwa za pośrednictwem tejże ligi pragnie zabezpieczyć Niemcom spokojne posiadanie owoców ich zwycięstw.

„Innymi słowy ks. Bismarck bardzo chętnie płaci cudzej kieszeni. Swoje potrzeby trzyma silnie, a oddaje cudze.

„Jakkolwiek bądź, jabikiem niezgody

stała się z jednej strony przypisywana Rosji dążność do zawojowania półwyspu Bałkańskiego, z drugiej nie fantazyjne, lecz prawdziwe zabiegi Niemiec dla utrzymania w posiadaniu owoców swoich zaborów.

„W tem mieści się cały węzeł niebezpieczeństw i kolizyj polityki europejskiej.

„W sieci tego fałszyfikatora dyplomatycznego, który mieni się „ligą pokoju”, chyba nie uda się złapać Rosyę. Toć przecie chyba nie wypędzeniem Koburga spodziewają się w Berlinie kupić od Rosy i pozwolenie na nowy pogrom Francji?

„Rachuby takie świadczyłyby albo o krótkowidztwie ks. Bismarck’a, albo o przypuszczeniu obrażającym, iż dyplomacya ruska nie pojmuje, iż upadek, albo nawet osłabienie Francji, byłoby tylko prologiem do urzeczywistnienia tych wojowniczych i zaczepnych planów względem Rosyi, o których zanadto często głosili urzędowej niemieccy i austriacko-węgierscy, aby można było o nich zapomnieć.

„Streszczając te poglądy, mamy prawo powiedzieć: jeżeli w Berlinie chcą pokoju i to trwałego pokoju, dążność taka znajduje zawsze dla siebie szczerą oddźwięk w Rosyi. Jeżeli zaś mamy przed sobą nowe wybiegi, nowe fortele, które w sobie kryją plany wojownicze, w takim razie możemy conajmniej życzyć Rosyi zachowania dotychczasowej swobody działania. Im dalej od takiej „ligi pokoju” — tem lepiej“.

Z humorystyki.

W sądzie.

— Przepraszam pana przewodniczącego, ale poczekam z dokończeniem obrony, aż się panowie sędziowie obudzą...

— E... oni bodaj czekają z przebudzeniem, aż pan skończysz nareszcie mówić?...

— Cóż u diabła, jakim sposobem na tym twoim marnym handlu — taką fortunę zrobisz?...

— Bardzo prostym mój drogi — niewydałem nigdy 10 kop. dopóki 10 ciał rubli nie zarobiłem...!

Oświadczyny.

— Ośmielam się upraszać pani o rękę jej córki... Żyć mi bez niej bardzo trudno...

— A ile wynosi pańska pensja miesięczna?...

Pięćdziesiąt rubli...

— No, to uspokój się pan zupełnie; z moją córką byłoby panną daleko trudniej na świecie.

Dowód szacunku.

— Słuchaj no Janie, weź no ten list i zanieś mi go zaraz na pocztę...

— Zaraz?... Ale proszę łaski pana czas taki brzydki, że psa nie podobna wyprowadzić na ulicę...

— Jakiś ty głupi zawsze mój kochany... Cóż ty chcesz odemnie u licha, że bym cię jak psa traktował?...

„Bardzo dobrze” i „daleko lepiej” (za kulisami teatru).

— No, jakże też podobałem się panu w mojej dzisiejszej roli?...

— *Daleko lepiej* grałeś ja pan w roku zeszłym...

— Nie panie, w roku zeszłym nie występowałem w niej wcale.

— To właśnie było *bardzo* dobrze.

Przy najmie lokalu.

— Mieszkanie podobało mi się co prawda, szkoda tylko, że trochę za wysoko...

— E, to mała rzecz prosić pana, jeżeli się tylko podobało. Dom ledwo co ukończony, mury więc osiadły jeszcze trochę i zaraz niżej będzie...

(Z Kuryera Świątecznego.)

Podobieństwo.

Jeden z naszych ex-magnatów, doszedł do przekonania, że Wisła jest bardzo podobna do niego, bo *jak jest — to szaleje*, a teraz tak samo jak on wysycha z braku pieniędzy, tak ona wysycha z braku wody.

Prześladowany przez los.

— Szanowny panie! ochciej wesprzeć nieszczęśliwego, którego los tak przesładuje.

— A czem się pan trudnisz?...

— Gram panie debrodzieju w bakara, ale nigdy nie mogą trafić pierwszej karty.

Z heraldyki.

Zapisał to uczoney, nie żaden fanfaron:

„Ojciec — pachciarz,

„Syn — szynkarz,

„A wnuczek już baron.“

(Z Muchy.)

W szkole,

— Co zrobili bracia Józefa, sprzedając go za dziewięć srebników?...

— Zrobili głupstwo...

— A to znowu dla czego?...

— Bo go sprzedali za tanio...

Ostróżnie z cytatami. (W sklepie pierzy.)

— Ile więc chce pani za dziesięć fantów pierzy?...

— Albo pan nie wie ceny?...

— Mówisz pani tak umyślnie, aby mnie załapać, o kobieto, pucha marny, jak powiedział poeta...

— Un tak powiedział, co mój puch jest marny, żeby un jutro nie doczekał, jeżeli to jest prawda...

— Ależ ja zacytowałem Mickiewicza...

— No to ja zbiorę szwiadki i sacytuje jemu za potwarz do sądu.

(Z Kolców.)

Żle wychowany.

— Wyobraź sobie, Józio wczoraj nazwał mnie na ulicy starym osłem!...

— A to dopiero źle wychowany!... Mógł ci przecie to powiedzieć w pokoj!...

Wytłómaczył sobie.

— Andrzej, bójcie się Boga, tak rano a już jesteście pijani!... Przecież wam doktor kazał wódkę pić tylko przed obiadem...

— A toć ja... o 10-ej rano nie jestem już przecie po obiedzie jeno przed obiadem...

W sądzie.

— Oskarżona! więc przyznajesz się do winy, żeś męża podrapała...

— A jużci...

— A przecież to pan twój i głowa twoja!...

— A to też mi wolno drapać się po głowie...

Oburzony.

— Macie tu dsiadku, używane palto, ale starego surduta nie dostaniecie, przed półgodziną darowałem go innemu biedakowi...

— Mógłby się też pan był wstrzymać te głupie pół godziny!...

Znakomity węch.

— Tu coś jakas spaleniźną. Zupełnie jakby szerść bydłową...

— A to ja właśnie skórą z papierosa nadpaliłem sobie brodę...

TELEGRAMNY

„DZIENNIKA DLA WSZYSTKICH.”

Petersburg, 25 sierpnia. (Tel. Ag. Pół.) Ogłoszone zostały: 1) Najwyższy ukaz do senatu o akasowanie posady czasowego generał-gubernatora odeskiego; 2) opinia rady państwa o

przedłużeniu terminu mocy obowiązującej ustawy ruskiego towarzystwa żegluga i 3) ustawa jelecko-rostowsko-donskiego towarzystwa żegluga.

Petersburg 27 sierpnia. (Tel. Ag. Pół.) Ich Cesarskie Moście z Następcą tronu, W. Księciem Michałem Aleksandrowiczem i WW. Księżniczkami: Ksienią i Olgą Aleksandrownami, wyjechali dnia 14 (26) b. m., o godzinie 6-ej z Peterhofa do Kopenhagi.

Petersburg, 27 sierpnia (Tel. Ag. Pół.) Generał-lejtenant Leber, zasłużony profesor akademii Mikołajewskiej, mianowany został naczelnikiem Akademii.

Londyn 27 sierpnia. (Tel. Ag. Pół.) Deputowany irlandzki, William O'Brien, skazany został na osiem, respective sześć miesięcy więzienia za podburzanie dzierżawców właściciela gruntów, Barry'ego, do niepłacenia czynszu.

Londyn, 27 sierpnia. (T. Ag. Pół.) Robotnicy towarzystw węglowych w Kingersie, centrze handlu węglowego Londynu, zawiesili roboty, żądając podwyżki płacy o pensa na tonie.

Również zawiesili pracę robotnicy największej w Londynie fabryki biskoptów, będącej własnością Pik-Freen'a.

Londyn, 27 sierpnia. (Tel. A. Pół.) Gladstone przesłał redakcyi „Daily News” listę wykroczeń tureckich w Armenii, która dostarczona mu została ze źródła wiarogodnego.

W piśmie, dołączonem do owej listy, Gladstone powiada, że Anglia może od sultana skutkiem zawartych umów zażądać ukrócenia dalszych nadużyć, tudzież ukarania winnych.

Rząd angielski powinien zbadać dokładnie całą sprawę.

Odpowiedzi Redakcyi.

Pan K. Sławę magika pozostawmy lepiej jego... magii.

— W ambulatorium szpitala 4-go Ducha, przychodzącym chorym udziela lekarz bezpłatnej rady w następujących godzinach:

1. Od g. 9 do 11 rano codziennie w chorobach wewnętrznych.
2. Od g. 11 do 12 rano w poniedziałki, środy i piątki w chorobach gardła i krtani.
3. Od g. 12 do 1 codziennie w chorobach kobiecych.
4. Od g. 11 do 12 codziennie w chorobach chirurgicznych.

— **Dywany** strzyżone gładkie wschodnie, wojłokowe, chodniki różnorodne, serwety tanie, koldry, cerata, **na staniej w fabrycznym składzie Kiltynowicza, Mazowiecka 16, wprost Erywańskiej.** 19

— **Nr. 35 „Wieczorów Bożinnych”** tygodnika ilustrowanego dla dzieci, wyszedł z druku i za wierny:

Było ich trzy, nowelka przez Z. Morawską (z drzeworytem).

Siostrzyczki, wiersz przez M. L. List z podróży do Włoch Amazonki podlaskiej.

Księga pamiętnych czynów (z drzeworytem).

Wspomnienia młodego wędrowca z podróży naokoło świata.

Odpowiedź na pytanie w numerze 22 „Wiecz. Rodz.”

Zamigłówki i rozwiązania.

W Dodatku:

Pies z kotem, wiersz (z drzeworytem).

Pochlebca, przez Z. B.

Jaką rybkę złapała Terenia, zdarzenie prawdziwe.

Na wakacjach, przez Bronisławę Porawską.

Zamigłówka i rozwiązanie.

Skrzynka do listów.

Dodatek książkowy:

Goście ciotki Klotyldy, przez Mrs. Melesworth, przełożyła z angielskiego T. P.

Redaktorka i wydawczyni Ludwika Hauke.

Dział finansowy, handlowy, przemysłowy i informacyjny.

Ceny zboża.

— Na placu Witkowskiego dnia 26 b. m. pszenicę płacono:

Za pszenicę — 6 00

— białą 6.20—6.30

— wyborową 6.50—6.80

— ordynarną —

Za żyto wyborowe 4.80—4.90

— średnie —

— wadliwe —

Za jęczmień —

Za owies 2.85—3.15

Za grykę —

Na stacyi Praga drogi ż. Warsz.-Teresp. w dniu 26 b. m. 1889 r.

Pszenica wyborowa 102—109, średnia —

— — — ordynaryjna —

Żyto wyborowe 80—83, średnie 74—78, ordynaryjne —

Jęczmień wyb. —, średni —, ordynaryjny —

Owies wyborowy 80—83, średni 74—78, ordynaryjny 71—73.

Wyka —, —, —

Groch wyborowy —, —, —, ordynaryjny —

Kasza jaglana wyborowa —, —, —, ordynaryjna —

Targi zbożowe.

Odesa, 26 sierpnia. W dniu dzisiejszym płacono tutaj:

Pszenica: kop. za pud.

sandomierska biała . . . od 85 do 105

ozima żółta „ 85 „ 104

ozima czerwona „ 82 „ 103

ozima bezarabaka „ 80 „ 103

gryka „ 80 „ 102

Żyto „ 58 „ 66

Owies „ 60 „ 78

Jęczmień „ 50 „ 58

Uspokojenie spokojne. Sprzedawcy są dają cen wyższych. Ceny mimo to bez zmian.

Wrocław, 26-go sierpnia. Pszenica wyborowa 185—182 m., żółta 185—181 m., święta biała 182—173 m., żółta 181—172 m.

Żyto b. m., loco 151—162 m., na dostawę: na sierpień 165.00, wrzesień-październik 165.00 m., listopad-grudzień 168.00 m.

Jęczmień: 125—160 m.

Owies 151—158 m.

Groch 130—160 m.

Wszystko za 1,000 kg.

Rzepak wyborowy 314—322 m., średni 300—305 m., gorszy 284—290 m.

Olej rzepakowy sierp. 70.00 m., wrzesień-październik 68.50 m. za 100 kg.

Wiedeń 25 sierpnia. Pszenica: niżej, płacono na jesień fl. 8 c. 67, na wiosnę fl. 9 c. 35.

Żyto na jesień fl. 7 c. 05 za 100 kg.

Berlin, 26-go sierpnia. Pszenica (żółta) wyborowa, wrzesień-październik 192.50 m., listopad-grudzień 194.50 m.

Żyto: wrzesień-październik 180.75 m.

Owies: wrzesień-październik 147.25 m. za 100 kg.

EZ Nizno-Nowgeroda Orion' Antom Friedman

Z Mohilewa Gub.	Prenbo
Z Bypina	Kopuski
Z Máciszawla	Holýński
Z Otwocka	M Woyde
Z Jampola	A. Maliniak
Z Mohilewa Gub.	S. Krasnopiórko
Z Smoleńska	Modl
Z Wiednia	G. Wainheltz
Z T. A.	H. T. A.

Z Koln	L. Krakowski
Z Roslawla	St. Srebrny
Z Chabarowski	Kornewa
Z Petersburga	A. Ass
Z Celestynowa	A. Majewski
Z Radomia	M. Neisfelg
Z Petersburga	Prywes Abram
Z Kercsy	Lichtenbaum
Z Obodowki	Petrokoński
Z Petersburga	P. Fańska

UWAGA. Osoby, życzące odebrać którą z wyżej wymienionych depesz, winny przedstawić stacyi telegraficznej dowód le-

gitymasyi.

Teatry Warszawskie

Teatrny Warszawskie.
Dnia 28 sierpnia.

Dzisiaj: „Uściskajmy się” i „Niespodzianki rozwodowe.”

Jutro: „Faworyta“ (występ p. Alicy Spaak oraz pp. Aramburo, Polli'ego i Crotti).
Piątek: „Fernanda.“
Sobota: „Lukrecya Borgia“ (występ p. Alicy Spaak, oraz pp. Arambury i Jeromina).
Niedziela: „Przechodzień“, „Pan Benet“ i „Warszawa przed stu laty i dzisiaj“.

Teatr Nowy (przy alicy Królewskiej).
Edzin: „Ali-Baba.“
Jutro: „Dzwony kornewilskie“ (występ p. Zimajerowej).
Piątek: „Ali-Baba.“
Sobota: „Nitouche“ (występ p. Zimajerowej).
Niedziela: „Florek.“

Początek przedstawień o godzinie
8-iej wieczorem.

Teatrzyk Alhambra.
(przy ulicy Miodowej).
pod dyrekcją Józefa Puchnińskiego.

Data: „Jestem rozwódka,“ „Zło-
dziej,“ (2-gi akt) „Dziwo-żony“ i (3-ci
akt) „Podróży po Warszawie.“

Teatrzyk Wodewil,
(przy ulicy Nowy Świat).
pod dyrektora:
Teofila Janowskiego i Marceliego Trapezy.
Dziś: „Hulaj dusza!”

Teatrzyk Eldorado.
(przy ul. Długiej).
pod dyrektora Stanisława Samowolskiego.

OGŁOSZENIA.

SZKOŁA FILOLOGICZNA
4-o klasowa z klasą przygotowawczą
Floryana Łagowskiego

SMOLNA Nr. 14
Zawiadania osoby interesowane, że zapis
uczniów na rok szkolny 1889/90 rozpocznie
się d. 8 (20) Sierpnia, zaś kurs nauk w d.
21 Sierpnia (2 Września r. b.). 1893

Do wynajęcia od 1-o Lipca 1890 r.
obszerny budynek murowany na fabrykę z
oboczną na kantor, stanowiącą oddzielną po-
sadybę Nr. 55 przy ulicy Hożej. Wiadomość
u właścicieli. Leopoldyna Nr. 17.

1634

Skład Obić Papierowych Cerat i Rolet

przy ulicy Miodowej Nr. 19 w Warszawie

pod firmą

W. MICHAŁSKI.

Nie spekulując reklamą mam honor zwrócić uwagę Szanownej Publiczności na wielki wybór Obić w najlepszym gatunku i po prawdziwie niskich cenach.

1508

WIELKI WYBÓR Zegarków Genewskich

złotych, srebrnych, niklowych i stalowych
POLECA

JAN LAUTERBACH

ZEGARMISTRZ

MARSZAŁKOWSKA Nr. 148,
wprost Hotelu Francuskiego.

Reparacje uskuteczniają się ze znajomością fachową i gwarancją sumienną
dwuletnią. — CENY NISKIE

1645

VICHY

ADMINISTRACJA W PARYŻU
BOULEVARD MONMARTRE Nr. 8.

Pastyłki do trawienia, wytworzone z źródeł ze soli Vichy. Przyjemnego smaku o niesamowitym skutku przeciwko kwasom upośledzonemu trawieniu.

Sole Vichy do kąpiel, paczka wystarczy na kąpiel dla osób, które nie są w stanie udać się do Vichy.

Dla uniknięcia fałszerstwa, żądać należy aby na wszystkich produktach znajdowały się znaki Kompanii Wód z Vichy.

Dostać można w Warszawie w aptekach: D-ra T. Heinricha Nr. 478, Kocharskiego Nr. 480, Lilpopa Nr. 66, Sołtykiewicza, E. Koppe, L. Ziemińskiego, Barcza ul. Marszałkowska; w składzie mater. aptecznych p. W. Waligórskiego i Bursztynskiego. 686

Magazyn Czapek

K. KONIŃSKIEGO

Nowy Świat Nr. 69,

w domu rządowym naprzeciw Gimnazjum I-o
Mam honor donieść Szanownej Publiczności, iż na nadchodzący sezon szkolny zaopatrzyłem magazyn swój w znaczny zapas Czapek uczniowskich, oraz i do wszystkich szkół prywatnych. Są także Czapki wojskowe i cywilne w rozmaitych fasonach i gatunkach. Ceny umiarkowane. 1713

Licytacja

LOMBARD PRYWATNY

ulica Długa Nr. 25,

zawiadomia, iż w d. 21 sierpnia (2 września) r. b. i dni następnych, odbywać się będzie sprzedaż zastawów nieprolongowanych we właściwym czasie. Prolongaty w dniu licytacji przyjmowane nie będą. Osobne zawiadomienia nie będą rozsyłane. 1810

ZNACZNY ZAPAS

rozmaitych druków

DLA SĄDÓW CMINNYCH

po cenie 15 kop. za libre

JEST DO NABYCIA W KANTORZE DRUKARNI

NOŚKOWSKIEGO

W WARSZAWIE,

Mazowiecka Nr. 11.

Wydawca: Piotr Noskowski.

Druk Noskowskiego, Mazowiecka Nr. 11.

Доволено Цензурою. — Варшава 16 Августа 1899 года.

Szkoła dwu-klasowa pr. męska
z klasą wstępną

J. N. Dureckiego,

Krakowskie Przedmieście Nr. 17

naprzeciwko kościoła Pokarmelińskiego;
przyjmuje zapisy ucni przychodnich i pen-
syonarzy. Specjalnością szkoły jest przygo-
towanie ucni do gimnazjów. 1690

CEMENT

Angielski, Niemiecki, krajowy „Grodziec”
i „Wysoka” Cegła ogniotrwała i
Glinka Angielska i krajowa po cenach
niskich, na składzie u firmy

Z. A. KRAJEWSKI

Kantor, Bielańska № 9 (Hotel Paryski)
Telefonu № 88. 1398

Wyłącznie dla pp. Prenumeratorów „DZIENNIKA” wydawanem jest za koszt
zaledwie papieru i druku dzieło p. t.

ENCYKLOPEDIA POWSZECHNA KIESZONKOWA

wraz ze „Słownikiem Wyrazów Obcych” w języku polskim używanych.

(180 arkuszy druku na pięknym welinowym papierze i 53 tablice rysunkowe).

Wzorowany na bardzo licznych a ciągle pojawiających się wydawnictwach tego rodzaju — angielskich, niemieckich i francuskich — Podręcznik podobny czyli podobna Encyklopedia bieżąca, obejmująca ogromną ilość informacji sięgających aż po bieżącą chwilę, potrzebną jest każdemu wykształconszemu człowiekowi.

Całość zawrze się w jednym tomie, odbitym na pięknym papierze welinowym, drobnym ale bardzo czytelnym drukiem, formatu małej szesnastki. Tom ten, według pierwotnej zapowiedzi, miał objąć około siedemdziesięciu arkuszy druku, i jako objaśnienie do tekstu trzydziści tablic rysunków odnoszących się do różnych gałęzi wiedzy, obecnie z powodu napływającego materiału dzieło całe powiększone zostało do 180 arkuszy druku i 53 tablic rysunków.

O wartości, wielkiej pożyteczności samej „Encyklopedii Powszechnej Kieszonkowej” będzie się można zresztą przekonać dowodnie, dopiero po ukończeniu dzieła, przy czytaniu pism lub książek i potrzebie zasięgnięcia doraźnej informacji. Uznaje to snad już i teraz jednakże czytająca publiczność, skoro liczba prenumeratorów Encyklopedii wzrasta bardzo i bezustanku, i skoro pierwszych zeszytów już znaczną ilość trzeba było nadrukowywać. Nie od rzeczy też, zapewne będzie gdy przypomnimy, iż w Encyklopedii o jakiejś mowa, na informacje w w rzeczach najbardziej nas obchodzących zwróconą jest troskliwa uwaga, że dział biograficzny polski obejmuje ogół pracowników na jakichkolwiek polach zasłużonych, i że wyrazy cudzoziemskie w języku naszym używane, są wprowadzane w największej możliwej liczbie i troskliwie objaśniane.

WARUNKI NABYCIA:

W Warszawie za 12 zeszytów obejmujących 80 arkuszy druku rs. 1 kop. 80, za każdy zeszyt następny kop. 10; na prowincyi za 12 zeszytów z przesyłką rs. 2 kop. 60, za każdy zeszyt następny z przesyłką kop. 15. Wszystkich zeszytów będzie 20 (dwadzieścia). Wyszło już zeszytów piętnaście od lit. A do włącznie Pamiętniki — Pociąg z 30 tablicami rysunkowymi.

Adres Redakcji „Dziennika Dla Wszystkich”
Mazowiecka 11, w Warszawie.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Posady i prace.

Potrzebna zaraz panna uzdolniona do bielizny. Świętokrzyska 19, mieszkanka 13. 1715

Potrzebny jest uczeń do krawca zaraz. Pięta 7, mieszk. 18. 1818-1711

Potrzebni zdolni czeladnicy za dobrem wynagrodzeniem, na czele, roboty męzka, do warsztatu, do szewca Biagłowskiego. Świętokrzyska Nr. 29. 1707

Panna kompletnie uzdolniona do magazynu kapeluszy damskich potrzebna zaraz. Wiadomość: Hotel Niemiecki Nr. 68, do godz. 12-ej w południe. 8319-1714

Niemiecka esola, (wdowa), pragnęłaby się umieścić w jakim samodzielnym domu do rąkieracy i przerabiania garderoby męskiej i damskiej, z płacą 8 rs. miesięcznie i całodziennym utrzymaniem (bez mieszkania lub z takowym). — Rekomendacja do bra. — Wiadomość w każdym czasie. Ulica Piwna, Nr. 48, na pierwszym piętrze od frontu, A. G. 000

Kupno i Sprzedaż.

Do głównego Składu Dywanów Gielżyńskiego Piotra każdodziennie przybywa dożo nowości z Paryża i fabryk krajowych — dawniejsze desenie sprzedaje po niższej cenie p. p. Handlującym rabat, Marszałkowska Nr. 187. 29

Kajety wyborowe oraz wszelkie przybory szkolne w dobrym gatunku poleca Skład Bronikowski, obok Batusza. 1696

Dwa łóżka jesionowe do sprzedania za bardzo niską cenę. Bednarska 6, mieszkanka 42. 1699

Magle sprzedam tacie. Nowogrodzka Nr. 5, za Jerozolimską rogatką. 1708

Sklep mydlarski oraz dystrybucyjny i kolonialny do sprzedania. Leszno 69. 1712

Binokle, okulary i rajscajgi w wielkim wyborze, najlepszego gatunku, o 25% taniej w magazynie optycznym Juliana Drehera. Szpitalna 6. Niezależnym od 50 kop. Przyjmują reperacje. 1478

Do sprzedania 2 łóżka machoniowe (stare, okute), i szafa jesionowa. Wiadomość ul. Leszno Nr. 80, m. 36. 000

Doniesienia rozmaite.

Drzeworytnia, Stemple kaucukowe i elastyczne na butelki, Napisy metalowe po cenach niskich wykonuje fabryka A. Zajkowskiego i W. Bojarskiego. Tłomackie Nr. 15. 1686

Nastanowa w Warszawie fabryka stempli kaucukowych M. Poturaj (Turczyński). Długa 47, naprzeciw Nalewek. 264

Odciski i stwardnienia skóry, niszczy w zupełności płyn „Arago” wyprodukowany już i uznany za bardzo skuteczny. St. Górski, Tłomackie Nr. 13. 1623

Pracownia pomocnicza Rudzińskiej przeniesiona na Nowogrodzka 28. Wyroby, nauka, maszyny tanio. 000

Redaktor: Henryk Porzyński.